

3 АРАЗ Борису Вільде було 60...

Та 25 лютого 1942 року не стало його — людини надзвичайної долі і буремного характеру борця, сильного письменницького темпераменту і талановитого лінгвіста. І сина двох народів — російського і французького.

Чи не забагато для одного короткого життя? Та й чи можна встановити норми насиченості окремої долі подіями, активністю і діяннями в наш героїчний і суперечливий вік? Особливо для натур, спрямованих в майбутнє, позбавлених індивідуалістичних прагнень щастя особисто для себе — і тільки?

Найпоказовіше: якщо такі натури мали ще й письменницький хист, то в пору найсильніших випробувань людства, якою була боротьба з гітлеризмом, ставали творцями антифашистської літератури, не зрадили народу заради мистецтва і не зрадили мистецтва заради лег-

Наш календар

ХВАЛА ЖИТТЮ

ДО 60-РІЧЧЯ Б. В. ВІЛЬДЕ

ного успіху, гучних фраз і готових формул.

Саме таким був Борис Володимирович Вільде. Народившись 25 червня 1908 року в Петербурзі, викохавшись на ідеалах передової російської культури, а потім відірваний від рідного ґрунту довгочасовим перебуванням у Німеччині і Франції, Вільде все життя зберігав риси, які іменуються російським характером.

І якщо йому випала висока честь першим назвати антифашистський рух народів Європи словом Опір, і якщо його ім'я французи золотом викарбували на мармуровій дошці в паризькому «Музеї людини», і якщо

став він національним героєм Франції, помертно нагороджений медаллю Опору — то це свідчення воістину російського характеру, що гармонійно поєднує національну гордість і інтернаціональні почуття.

Сила духу, мужність ідеалів і криса боротьби в ім'я життя на землі вкарбувалися в рядки «Діалогів у тюрмі», написаних Борисом Вільде в гестапівській катівні перед стратою. Здається парадоксальним, що в момент найбільшого душевного ступу, викликаного передднем фізичного знищення, людина творить хвалу життю, створює мистецький твір, що поєднує риси

достовірного документа, сповненого непозиченими почуттями, і високої літератури. Але саме це складає характерну особливість антифашистської літератури, яка виростала в умовах, де, здавалось, була знищена сама можливість творчості, елементарна обстановка для духовної рівноваги і фізичного спокою. Так виростили твори українського письменника Олександра Гаврилюка, написані у концтаборі Береза Картузька, чеха Юліуса Фучіка — в тюрмі Панкрац, татарина Муси Джаліля — в жорстокій катівні Моабіт.

«Діалогів в тюрмі», породжені в тих же умовах, дали Борису Вільде моральне пра-

во стати справжнім письменником. Написаний у формі діалогізованого монолога з деякими елементами щоденника, твір розкриває історію формування людини, сенс життя якої полягає в єднанні з суспільством, відповідальності за все, що відбувається в світі. В такій же трактовці обов'язку людини на землі багато спільного у Вільде з письменником-льотчиком Антуаном де Сент-Екзюпері, відвага і людяність якого стали легендарними.

Легендою стало й життя росіянина Бориса Вільде, перед героїчним бажанням якого боротися — перемогти або вмерти! — схилилися навіть фашисти. «Діалогів в тюрмі» сповнені такої хвали життю, такої любові до життя, яка не боїться смерті.

В. САЄНКО.